

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Грицик Н.В.

студент;

Майстер Л.А.

кандидат економічних наук, старший викладач,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

БАЛАНС ЯК ЕЛЕМЕНТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський баланс має вагоме значення в діяльності будь-якого підприємства, оскільки він слугує найважливішим джерелом інформації про фінансовий стан організації за звітний період. Його також називають реальним засобом комунікації, завдяки якому: керівники отримують уявлення про місце свого підприємства в системі аналогічних підприємств, правильності обраного стратегічного курсу, порівняльних характеристик ефективності використання ресурсів і прийнятті рішень щодо питань по управлінню підприємством. Баланс – це форма звітності, що має важливе значення та вимоги щодо складання даної форми й оцінки статей.

Бухгалтерський баланс протягом багатьох століть перебуває в полі зору науковців, вивчення його виникнення та розвитку дає змогу зрозуміти розвиток бухгалтерської науки на основі досвіду попередників, проте, і в даний час ця проблема не втрачає своєї актуальності та значимості, про що свідчать численні публікації зарубіжних та вітчизняних науковців; серед яких: В.Е. Ануфрієва, С.В. Булгакової, Ю.А. Вериги, В.І. Довбуш, В.А. Кулик, В.Ф. Палія, П.Т. Саблука, Я.В. Соколова, В.В. Сопка, П.Я. Хомина, К.Ю. Циганкова, Л.В. Чижевської, В.Г. Швеця, В.О. Шевчука та інших.

Наукові надбання попередників дозволили усвідомити еволюційний процес становлення балансу як окремої форми фінансової звітності, його сучасний стан, проблеми та перспективи подальшого розвитку. Проте, процес удосконалення змісту, форми та структури балансу триває, відбувається процес наближення його

змісту та структури до вимог МСФЗ, що викликає необхідність продовження дослідження визначеної проблеми.

Термін «баланс» походить від латинських *bis* – двічі та *lanx* – чаша терезів, звідки *bilanx* означає дві чаші як символ рівноваги. Науковці, що займалась дослідженням історії балансу дотримуються думки, що баланс як звітний документ отримав визнання не раніше ХІХ ст. Про це свідчить виникнення балансоведення як оригінального напрямку розвитку облікової теорії наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. в Німеччині, в основу якого були покладені вчення Йоганна Фрідріха Шера, який вперше дав визначення бухгалтерського балансу як рівності активу і пасиву, побудованому у формі рахунків у заключний день операційного періоду.

В.В. Сопко визначає, що бухгалтерський баланс – це таблиця, в якій наведено характеристику стану майна господарства за певними ознаками поділу продуктивних сил у вартісному вираженні. Перший аспект має назву «актив», другий – «пасив» [1, с. 16].

Л.В. Чижевська визначає, що бухгалтерський баланс – це спосіб узагальненого відображення в грошовій оцінці стану господарських засобів, власності та зобов'язань на певну дату у формі звітної таблиці, складеної бухгалтером для внутрішніх та зовнішніх користувачів з метою прийняття ними управлінських та інвестиційних рішень [1, с. 18].

Більшість науковців дотримуються думки, що, бухгалтерський баланс – це таблиця, одна з форм фінансової звітності, що містить відомості про стан і розміщення господарських засобів підприємства та їх джерел у грошовій оцінці на певну дату.

Протягом останніх років в Україні триває процес реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, з метою переходу підприємств України до МСФЗ, у зв'язку з цим введено в дію НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (від 07.02.2013 р. № 73 із змінами), що призвело до зміни назви та структури деяких форм фінансової звітності. Введено в дію Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (Наказ від 28 березня 2013 року № 433) [2].

За статтею «Основні засоби» (р.1010) не зазначено, що це їх залишкова вартість, однак, у Методичних рекомендаціях № 433 зазначено, що у цій статті наводяться окремо первісна (переоцінена)

вартість, сума зносу основних засобів та їх залишкова вартість. До підсумку балансу включається залишкова вартість.

Таблиця 1

**Порівняння структури I розділу активу Балансу
(Звіту про фінансовий стан) за Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 2 «Баланс»**

Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	П(С)БО 2 «Баланс»
I. Необоротні активи	I. Необоротні активи
Нематеріальні активи (р.1000) первісна вартість (р.1001) накопичена амортизація (р.1002)	Нематеріальні активи: залишкова вартість (р.010) первісна вартість (р.1001) накопичена амортизація (р.1002)
Незавершені капітальні інвестиції (р.1005)	Незавершені капітальні інвестиції (р.020)
Основні засоби (р.1010) первісна вартість (р.1011) знос (р.1012)	Основні засоби: залишкова вартість (р.030) первісна вартість (р.031) знос (р.032)
Інвестиційна нерухомість (р.1015)	-
Довгострокові біологічні активи (р.1020)	Довгострокові біологічні активи: справедлива (залишкова) вартість (р.035) первісна вартість (р.036) накопичена амортизація (р.037)

Введено додаткову статтю «Інвестиційна нерухомість» (р.1015). У цій статті наводиться справедлива вартість інвестиційної нерухомості, визначена на дату балансу. У разі, якщо відповідно до ПСБО 32 «Інвестиційна нерухомість» інвестиційна нерухомість обліковується за первісною вартістю, у цій статті наводиться її залишкова вартість, яка включається до підсумку балансу, при цьому у додаткових статтях окремо наводяться первісна вартість інвестиційної нерухомості та сума зносу.

У статті «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» відображається дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету. У складі дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом окремо наводиться дебіторська заборгованість з податку на прибуток (у тому числі з податку на прибуток (р.1136) [3].

Таблиця 2

**Порівняння структури II розділу активу Балансу
(Звіту про фінансовий стан) за Н(С)БО 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності» та П(С)БО 2 «Баланс»**

Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	П(С)БО 2 «Баланс»
II. Оборотні активи	II. Оборотні активи
Запаси (р.1100)	Виробничі запаси (р.100)
Поточні біологічні активи (р.1110)	Поточні біологічні активи (р.110)
-	Незавершене виробництво (р.120)
-	Готова продукція (р.130)
-	Товари (р.140)
-	Векселі одержані (р.150)
Дебіторська заборгованість за розрахунками: - за виданими авансами (р.1130) - з бюджетом (р.1135) у тому числі з податку на прибуток (р.1136)	Дебіторська заборгованість за розрахунками: - з бюджетом (р.170) - за виданими авансами (р.180) - з нарахованих доходів (р.190) - із внутрішніх розрахунків (р.200)
Витрати майбутніх періодів (р.1170)	
Інші оборотні активи (р.1190)	Інші оборотні активи (р.240)

У розділі III «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» (р.1200) діючої форми, відображається вартість необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначається відповідно до П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу,

та припинена діяльність», затвердженого наказом МФУ від 07.11.2003 року № 617.

Порівняння структури розділу I «Власний капітал», пасиву проведене у табл. 3 дозволило з'ясувати, що у діючій формі Балансу (Звіту про фінансовий стан) статті статутний та пайовий капітал було об'єднано у статтю «Зареєстрований (пайовий) капітал» (р.1400). Статтю «Інший додатковий капітал» (р.330) замінено статтею Капітал у дооцінках (р.1405), у якій наводиться сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів.

Другий розділ пасиву «Довгострокові зобов'язання та забезпечення» об'єднав у собі другий розділ «Забезпечення таких витрат і платежів» та третій розділ «Довгострокові зобов'язання» форми балансу за ПСБО 2 «Баланс», в результаті чого фактично залишено статтю «Цільове фінансування» (р.1525).

Таблиця 3

**Порівняння структури I розділу пасиву Балансу
«Власний капітал» за Н(С)БО 1 «Загальні вимоги
до фінансової звітності» та П(С)БО 2 «Баланс»**

Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	П(С)БО 2 «Баланс»
I. Власний капітал	I. Власний капітал
Зареєстрований (пайовий) капітал (р.1400)	Статутний капітал (р.300) Пайовий капітал (р.310)
Додатковий капітал (р.1410)	Додатковий вкладений капітал (р.320)
Капітал у дооцінках (р.1405)	Інший додатковий капітал (р.330)
Резервний капітал (р.1415)	Резервний капітал (р.340)
Неоплачений капітал (р.1425)	Неоплачений капітал (р.360)
Вилучений капітал (р.1430)	Вилучений капітал (р.370)

Отже, проведене дослідження дозволило з'ясувати, що бухгалтерський баланс є однією з основних форм звітності, яка пройшла тривалий шлях від моменту своєї появи до сьогодення. Саме баланс є основною інформаційною базою для проведення аналізу фінансового стану підприємства, складу і структури майна та ефективності його

використання, що зумовлює його ключове значення у загальній системі фінансової звітності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Кулик В.А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: Монографія / Кулик В.А. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. – 186 с.
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства Фінансів України від 28.03.2013 року зі змінами та доповненнями [Електрон. Ресурс] / Україна. Міністерство Фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електрон. Ресурс] / Україна. Міністерство Фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

Зошук К.В.

студентка;

Чебан Т.М.

кандидат економічних наук, доцент,

Херсонський національний технічний університет

АНАЛІЗ РЕЛЕВАНТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Визначальна роль основних засобів у досягненні стратегічних і тактичних цілей промислових підприємств, суттєвий вплив на результати їх діяльності, конкурентоспроможність та забезпечення сталого розвитку, актуалізують дослідження теоретичних і методологічних засад управління і відповідно методики управлінського обліку основних засобів.

Дослідження фахової літератури свідчить про наявність нечисленних ґрунтовних досліджень вітчизняних науковців (Красота О.Г., Кармазіна Н.В., Самбурська Н.І. та ін.), які розглядають окремі значущі аспекти управлінського обліку основних засобів: визначення завдань управління експлуатацією і оновленням основних засобів; систематизація методів управлінського обліку за етапами